

Kosovo Educational Research Journal

Volume 3, Issue 3, 16-31.

ISSN: 2710-0871

<https://kerjournal.com/>

Teachers' Quality and Pupils' Academic Wastage in Nigeria

Cem TUNA

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, TÜRKİYE

Özet: Prof. Dr. Necmettin Tozlu, Türkiye'de eğitim bilimlerinde, özellikle eğitim felsefesinin en önde, öncü eğitimcilerinin başında gelmektedir. O değerleri derslerinde, kitaplarında, makalelerinde, sempozyumlarda, kongrelerde, konferanslarda nakış nakış işlemiş, açıklamış, anlatmıştır. Bunun yanında değerlerin yaşanması, yaşatılması konusunda model olmuştur. Bu çalışmada 2022 yılında vefat eden Necmettin Tozlu Hocanın eğitim değerlerini uygulamaya nasıl yansıttığı hatıralar eşliğinde ortaya konulmuştur. Bu değerler; eğitimcilik, öğretmenlik, öğretim üyeliği değerleri olarak incelenmiştir. Çalışma, yayından önceki dönemde onun tarafından okunmuş, düzeltme ve eklemeler yapılmış, onayı alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Öğretim, Necmettin Tozlu, Değerler

To cite this article: Tuna, C. (2022). EĞİTİME ADANMIŞ BİR ÖMÜR: PROF. DR. NECMETTİN TOZLU'DA EĞİTİM DEĞERLERİ. Kosovo Educational Research Journal, 3(3). 16-31.

A LIFE DEVOTED TO EDUCATION: VALUES LIVING IN PROF. DR. NECMETTİN TOZLU

Abstract: Prof. Dr. Necmettin Tozlu is one of the leading educators in educational sciences in Turkey, especially in the philosophy of education. He embroidered, explained and explained those values in his lectures, books, articles, symposiums, congresses and conferences. In addition, it has been a model for living and keeping values alive. In this study, it is revealed how Necmettin Tozlu Hodja, who passed away in 2022, reflected his educational values in practice, accompanied by memories. These values are; education, teaching, teaching membership values. The study was read by him in the period before publication, corrections and additions were made, and his approval was obtained.

Keywords: Education, Teaching, Necmettin Tozlu, Values

İnsan davranışlarını, ilişkilerini daima belirli nedenler, ölçüler ve normlar çerçevesinde yapar. İleriye dönük yapabileceklerini de böyle bir çerçevenin rehberliği doğrultusunda gerçekleştirme eğilimi taşır. İnsan değer yargılarına sahip, değer üreten bir varlıktır. Değer, bir inançtır (Tozlu ve Topsakal, 2007, 178-179). Değer hükmü, bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğunu belirten bir hükümdür. Buna göre değer, bir şeyin arzu edilebilir veya edilemez olduğu hakkındaki inanç olarak tanımlanabilir (Güngör, 1998, 27). Bu inanç, birçok inancın ortak organizasyonu olarak belirir. Necati Öner'in deyişiyle değerlere bağlılık hem onlara inançtan hem de getirdikleri müeyyidelerden çekinmekle, korkmakla olur (Tozlu ve Topsakal, 2007, 179).

Değerler geleneksel, tarihi, kültürel, dini ve felsefi olarak ayrılabilir. Toplumun geleceğinin inşasında hareket noktası kabul edilen geçmiş yaşantı, deneyim ve alışkanlıklara geleneksel değer denir. Toplumun tarihsel süreçte yaşadığı serüveni olumlu etkileyen kişi, kurum veya davranış kalıplarına tarihi değer adı verilir. Kendi içinde uyumlu bir toplumun kurulabilmesi ve kendisini yeniden üretebilmesi için o toplumda yaşayan bireylere kazandırılan davranış kalıp ve eğitsel kodlara kültürel değer olarak adlandırılır. Doğrular ve yanlışlar konusunda insanı uyarıcı nitelikteki dinî ilkelere dini değer; inanç ve ideolojiler arasında bir tercih yapılabilmesinde, gerçeğin açıklanmasında aydınlatıcı rol oynayan düşünsel mihenk taşlarına da felsefi değer denir (Demir ve Acar, 1992).

Alanyazında değerlerin çeşitli sınıflamaları yapılmıştır. Bunlardan biri Türk kültürüne uygun Dilmaç, Arıca ve Cesur'un yapmış olduğu sınıflamadır. Buna göre değerler:

Tablo 1: Dilmaç, Arıca ve Cesur Değer Sınıflaması

Toplumsal Değerler	Yardımselik, tevazu, nezaket, saygı, hoşgörü
Kariyer Değerleri	Kalite, eğitim, kariyer
Entelektüel Değerler	Beden sağlığı, akıl sağlığı, bilgi, başarı
Maneviyat	İbadet, din, iman, iç huzur
Materyalist Değerler	Para, mal-mülk, statü
İnsan Onuru	Namus, şeref-onur, adalet
Romantik Değerler	Aşk, haz-zevk, eş-sevgili
Özgürlük	Bağımsızlık, emek, kültür
Fütüvvet	Cömertlik, cesaret

Kaynak: Karabacak, N. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya, s. 27.

Değerlerin eğitimi örnek alma, model alma yoluyla, yaparak yaşayarak mümkündür. Sevilen, istenilen, model olarak gösterilen, referans olarak başvuru değerler benimsenir (Tozlu ve Topsakal, 2007, 181). Çalışmanın konusu olan, Şubat 2022 yılında vefat eden Prof. Dr. Necmettin Tozlu'nun hayat hikâyesi şöyledir (Bayburtmedya, 2022; Taşdelen vd, 2011, 11-20): 1945 yılında Gümüşhane'nin Kocayokuş köyünde dünyaya gelen Tozlu, İlkokulu Kale'de, orta ve lise eğitimini Gümüşhane'de bitirdikten sonra, Ankara Yüksek Öğretmen Okulu ve Eğitim Bilimleri

Fakültesi'nden mezun oldu. Erzurum Atatürk Üniversitesi'ne Pedagoji Asistanı olarak girdi. İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Eğitim Sistemi Üzerine Bir Araştırma ile doktorasını verdi. Michigan Üniversitesinde araştırma ve incelemelerde bulundu. Eğitim Felsefesi Anabilim Dalında Doçent unvanını aldı. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü Başkanı oldu ve aynı üniversitede Profesörlüğe yükseldi. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölüm Başkanı olarak görev yaptı.

“Eğitime Giriş”, “Eğitim Felsefesi”, “Kültür ve Eğitim Tarihimizde Yabancı Okullar”, “Orta Öğretimde Öğrenci Başarısının Değerlendirilmesi”, “Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler”, “Eğitim Felsefesi Üzerine Makaleler”, “Eğitim Üzerine Felsefeler” “İbni Tufeyl'in Eğitim Felsefesi”, “Bilim ve Hayat”, “Aşık İlhami-Posos'lu Nuri Baba”, “İnsandan Devlete Eğitim”, “Erdemli Toplum Yolunda”, toplu eserlerinin yayınlandığı “Eğitimden Felsefeye 1-2-3”, “[Bir Güzel Türkiye Düşlemek İsmail Ünalmiş ve Akçağ](#) Hareketi” adlı eserleri yazdı. “İkbal'in Eğitim Felsefesi” ve “Eğitim Üzerine Felsefeler-Batı Düşüncesinin Temelleri Üzerine” adlı çeviri kitapları bulunmaktadır. Bayburt Üniversitesinde Eğitim Fakültesi Dekanlığı, Rektör Yardımcılığı ve Rektör Danışmanlığı görevlerinde bulunduktan sonra emekli oldu. 4 çocuk babası Tozlu iyi derecede İngilizce biliyordu.

Prof. Dr. Necmettin Tozlu, Türkiye'de eğitim bilimlerinde, özellikle eğitim felsefesinin en önde, öncü eğitimcilerinin başında gelmektedir. O değerleri kitaplarında, makalelerinde, sempozyumlarda, kongrelerde, konferanslarda nakış nakış işler, açıklar, anlatır. Bunun yanında değerlerin yaşanması, yaşatılması, model olunması da önemlidir. Bu çalışmada Necmettin Tozlu Hocanın değerleri uygulamaya nasıl yansıttığı hatıralar eşliğinde ortaya konulmuştur.

Tozlu Hoca kendi hatıralarını “Bir Varmış Bir Yokmuş” adlı çalışmasıyla ortaya koymuştur. Burada “Aslında üniversiteye ilişkin hatıralarımı, görüşlerimi şimdilik yazmayacağım. Dosyalarca belgenin tahlili ve bunların hazmı, konuyu ertelememi gerektiriyor” (Tozlu, 2011, 70) demiştir. Hocamız ile 1986 yılında tanıştım. Gözleme dayalı hatıralar ise ağırlıklı olarak 1993-1997 yılları arası araştırma görevliliğim ve yüksek lisansım döneminde oldu. Dört sene beraber çalıştık. Daha sonra doktora ve yurt dışı (Kosova) çalışmalarında ara sıra görüşmelerimiz oldu. Sonra yine Van'da 2007 den itibaren emekli oluncaya kadar (2009) çalışmaya devam ettim. Hocamızla irtibatımız kesilmemiş, devam etmiştir. Burada üzerinde durulan hatıralar ağırlıklı olarak üniversitede geçen olaylardır, durumlardır, uygulamalardır. Hocamızın hatıralarında genel olarak olumlu örnekler gördüm. Ancak Hocamızın çevresindeki insanlarda olumlu yönler olduğu gibi olumsuz yönler de olmuştur. Hatıralarda Hocamızın hangi değerleri yaşattığı, ortaya koyduğu betimlemeye çalışılmıştır. Hocamızın “Bir hayattan binlerce roman çıkar” (Tozlu, 2011, 24) tespitine katılarak, ‘bir hayattan binlerce dersler çıkar’ diyerek hatıraları incelemeye geçilebilir. Bu yazı yayından önce Hocamız tarafından okunmuş, düzeltme ve eklemeler yapılmış, onayı alınmıştır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda aşağıdaki soruya cevap aranmıştır: Prof. Dr. Necmettin Tozlu'da eğitimcilik, öğretmenlik, öğretim üyeliği değerleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından nitel durum çalışmasıdır. Nitel araştırmalar, verilerin sayılar biçiminde olmadığı; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı; algıların ve olayların doğal ortamlarında gerçekçi ve bütüncül olarak ortaya konulmasına çalışılan araştırmalardır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Durum çalışmasının planlamasında araştırılacak sorular belirlenmiş, hangi tür verilerin bu sorularla ilgili olduğu ve toplanacak veriler ve bunların analizi saptanmıştır. Durum çalışmalarında “durum” bir birey de olabilir. Bu çalışmada Türk Eğitim Sistemi’nde önemli bir yeri olan merhum Prof. Dr. Necmettin Tozlu ele alınmıştır. Amaçlı örnekleme yöntemi ile Necmettin Tozlu’yu tanıyan, onunla çalışmış, hatıraları olan kişiler seçilmiştir. Verilerin toplanması ve toplanan verilerin alt problemlerle ilişkilendirilmesinde katılımcı gözlemi yöntemi, görüşme yöntemi, katılımcı olmayan gözlem, doküman incelemesi kullanılmıştır. Veriler analiz edilmiş ve yorumlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, 280-288). Çalışma edebiyat türlerinden anı türüyle kaleme alınmıştır (<https://www.turkceindirilisi.com>, 2019). Çalışma anılara dayalı olduğu için bulguların subjektif olduğu ifade edilebilir. Geçerlik ve güvenilirlik konusunda makalenin tamamı durumu incelenen Prof. Dr. Necmettin Tozlu ile paylaşılmış, onun onayı alınmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

3.1. EĞİTİMCİLİK, ÖĞRETMENLİK, ÖĞRETİM ÜYELİĞİ DEĞERLERİ

Necmettin Hoca ilklerin adamıdır. Türkiye’de “Eğitim Felsefesi” dalında resmen doçentliğe ilk başvuran ve bu unvanı alan ilk kişidir (Tozlu, 2011, 77). Birincisi 5-8 Ekim 1994 (Açar, 1994), ikincisi 23-26 Ekim 1996 (Açar, 1996) olmak üzere Türkiye’de Eğitim Felsefesi Kongresi düzenledi ve bildiriler basıldı. Türkiye’de bir ilk olan eğitim felsefesi alanına dikkat çekti. Eğitim ile felsefenin içiçeliğini ve birbirinden ayrılmayan bir bütün oluşu gerçeğini ortaya koydu. Akademik metinlerin ortaya çıkmasını, orijinal düşünce ve anlayışların toplumun istifadesine sundu. Eğitim platformunda çok sesliliği ve çeşitliliği düşünce hayatına taşıyan bir yapıtı oldu (Tozlu, 1994). Elliye yakın bildiri, panellerin yapıldığı, yüzden fazla katılımcının katıldığı kongreler yurt içi ve yurt dışında ses getirdi. III. Eğitim Felsefesi Kongresini uluslararası yapmayı planlamış, Rektörlüğe sunmuş, ancak bir türlü hayata geçmemiştir (Tozlu, 2011, 77-78). Günümüzde birçok kongre, sempozyum uluslararası yapılmaktadır. Tozlu Hocanın bunu yaklaşık 30 yıl önce düşünmesi ve uygulaması bu konuda da öncü olduğunun ispatıdır.

Aradan zaman geçince Necmettin Hoca şu anısını paylaştı: “Van YYÜ Eğitim Fakültesine Ankara’dan bir görevli geldi. Amerika Kütüphanesi için eser topladıklarını belirtti. Bizim kongre kitaplarından birkaç takım aldı. Şu Batı’nın bilime verdiği öneme bakın. Kaç bin kilometreden bilim kitaplarını topluyor, bilgi güçtür, bilgi silahtır bunu iyi biliyor. Böyle yaptığı sürece hâkimiyetini devam ettirir”.

3.1.1. Derslerinden Örnekler

Kıymetli bir mütefekkir olan Tozlu Hoca derslerin hakkını verirdi. Bir başladık mı ders iki saat ise iki saat tamamen dolu geçerdi. Bazen ders iki buçuk, üç saat ders yapıldığı olurdu. Nurettin Topçu'nun "Kırk şu kadar yıldır derslere, sınıfa, mabede girer gibi girdim" ilkesini benimsemiştir (Tozlu, 2011, 78). Tozlu Hoca derse hazırlıklı gelmemizi isterdi. Her birimize geçen haftadan bu güne ne yaptığımızı, neler okuduğumuzu, okuduklarımızdan aklımızda kalanları sorardı. Kem küm (kendi deyişle hart-hurt) edilmesinden hoşlanmaz ve bunu eleştirirdi. Her arkadaşımızın ayrı becerisi vardı. Bunlardan biri eline bir küçük not kâğıdı alır, 4-5 madde yazar ve bunu tüm ders boyunca sunar. O bu sunuları beğenir, kendisi konuları genişletirdi. Tozlu Hoca lisans derslerini de aynı ciddiyette ve kalitede yapardı. Bir dönem katıldığımız lisans tamamlama dersleri konferans gibiydi.

3.1.2. Çalışma

Bir gün "Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler" yüksek lisans dersindeyiz. Yıl 1994-1995. O sıra ile 'Evet, sen ne yaptın?' diye hepimize sordu. Bir haftalık sürede mutlaka makale, kitap okumalıydık. Herkes sıra ile ne yaptığını söyledi. Tozlu Hoca yapılanları pek beğenmedi. Az çalıştığımızı, daha çok çalışmamız gerektiğini söyledi. Çok uyuduğumuzu, çok uyuyandan bilim insanı olamayacağını belirtti ve sordu: 'Siz kaç saat uyuyorsunuz?'. Bu soruya kimse cevap vermeye cesaret edemedi. Ben içimden 'eyvah' dedim. Bir arkadaşımızda uyku problemi vardı. İnşallah ona sormaz diye içimden geçirdim. Hoca isim olarak başka bir arkadaşına sordu: Kaç saat uyuyorsun? O arkadaş 'Hocam 5 saat uyuyorum' deyince, Hoca 'İşte böyle olacak, Japonlar günde 4-5 saat uyuyor ve sürekli çalışıyor, başarılı oluyor, bu kadar uyku yeter, az uyku disiplinli çalışma ile başarı gelir' dedi. Hocamız sakinleşince biz de yine içimizden bir oh çektik.

3.1.3. Adalet

Tozlu Hocanın en fazla üzerinde durduğu konulardan biri adalettir. Şu hatırasını anlattı: Erzurum'da felsefe dersleri kış havası gibi çetin geçmektedir. Öğrencilere bol soru sorma, beyin fırtınası, tartışma yöntemleri kullanılarak dersler interaktif-etkileşimli yapılmaktadır. Bir gün bir öğrenci Necmettin hoca ile tartışmaya girer ve tartışma bilimsel olmaktan uzaklaşır, münazara münakaşaya dönüşür. Öğrenci haddini aşar ama Hoca da cevabını verir. Sonra sınav günü gelir ve sınav yapılır. Öğrenci hem tartışmayı düşünür hem de Hoca ile farklı dünya görüşündedir. Sınav sonucundan korkar, muhtemelen Hoca objektif olmayacak ve düşük not verecektir (Zaten genelde Tozlu Hocanın notu kıttır!). Bütün öğrenciler de aynısını düşünür ve beklerler. Sonuçlar açıklanır: O öğrenci 90 ile en yüksek notu almıştır. Herkes şaşırır, Hoca tartışmayı nota yansıtmamıştır. Öğrenci gelir Hocadan özür diler. Tozlu Hocanın şahsiyetinin önemli bir parçası olan adalet tezahür etmiş ve öğrencilerine model olmuştur. Bu hatırayı değişik zamanlarda biz öğrencilerine anlatmış, aynı şekilde davranmamızı istemiştir.

3.1.4. Önyargı

Van YYÜ Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi (EYTEPE) programına çok seçme öğrenciler gelirdi. En az 3 yıl öğretmenlik yapmış olma, sicil

notu yüksek olma ve giriş sınavından yüksek not alma gibi. Kontenjan da sınırlı olduğu için nitelikli öğrenciler çoğunlukta idi. Elbette bu öğrencilerin dünya görüşleri farklı farklı idi. Bunu hiçbir zaman eğitim-öğretime yansıtmaz, derslerimizi yapardık. Dördüncü sene sonunda Tozlu Hocanın ‘Mavi gözlü’ dediği öğrenci Hocaya gelmiş ‘Siz benim önyargılarımı kırdınız, dünya görüşümü değiştirdiniz, sizi yanlış tanımlamışım, sizinle dünya görüşüm farklı, bunun zararını görürüm diyordum ama sizden ve diğer hocalardan hep doğruluk-dürüstlük, objektiflik, tarafsızlık gördüm. Sizden özür diliyorum’ demiş, hocayı da duygulandırmış.

3.1.5. İlim

Felsefeyi ve eğitim felsefesini öğrencilerine sevdiren Tozlu Hoca ilime, ilimin her dalına önem verirdi. Eğitim Bilimleri Bölümü içinde lisans Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi programının açılmasına öncülük etmiştir. Program derslerine uygun kadro ilanları verilmiş, eğitim yönetimi, denetimi alanlarına liyakatli elemanlar alınmıştır. Eğitim hukuku alanına ben girmiştım. O şunları söyledi: “Bu alanda Türkiye’de yetişmiş eleman azdır. Senden kendini en iyi şekilde yetiştirmeni istiyorum”. Van’da yüksek lisansa başlamış, ders dönemini tamamlamış, tez dönemi Ankara’ya göndermişti. Ankara’da bazı sorunlarla karşılaşınca geri çağırılmış ve tez danışmanım olmuştu. Doktorayı da İstanbul’da yapmamı istemişti. Şu an bu alanla çok az öğretim elemanı olduğu ifade edilebilir. Tozlu Hocanın söylediği şu sözü ‘Bu alan Türkiye’de pek çalışılmamış alan, çok çalışma yapabilirsin’ sözünü, doçentlik sözlü sınavı hocalarım da söylediler. Onun ileri görüşlülüğünü bir kez daha görmüş oldum.

3.1.6. Okuma

Necmettin Hoca çok okur, iyi okur, bu konuda herkese örnek olur. Bir yaz şunu söyledi: “Bu yazı boş geçirmedim. İmamı Gazali’yi merak ediyordum. Oturdum, İhya-yı Ulumiddin’i okudum”. Biz hayranlıkla dinledik. İhya kitabı değişik baskıları olmakla birlikte, dört cilt, dört bin sayfadan fazla idi! Şöyle düşündüm: Bu eserin tamamını Türkiye’de kaç bilim insanı okumuştur?

Bir arkadaş ona şu bilgiyi verdi: “Filanca hoca yazı yazmış, Gazali’nin eleştirisi adı altında. Kaynaklarına baktım, sadece Gazali’nin El -Munkız Mine’-dalal adlı küçük hacimli eserini okumuş. Oysa Gazalinin onlarca eseri var”. Necmettin Hoca da bu tür eleştirinin bilimsel olmadığını, bütün kitapların incelenmesi gerektiğini belirtti.

3.1.7. Derse çalışma

Eğitim bilimleri dersleri dağıtılmış, bölüm başkanı, Necmettin hocaya bir bölümün eğitim dersini vermişti. Necmettin hoca derslere bir iki hafta girince öğrencilerden şikâyete başladı. ‘Şu kitapları okuyup gelin, dedim okumadılar. Siz ne yapmak istiyorsunuz? Okuyacak mısınız, okumayacak mısınız? diye sordum. ‘Okumayız’ cevabını alınca onları birçok kitaptan sorumlu tutmuş, dönemi zorlukla bitirmiş ve öğrencileri ciddi sınav yapmış. Bölüm başkanına da ‘Bana bir daha bu bölümden ders vermeyin’ demiş. Bir konuşmasında Erzurum Felsefe bölümü öğrencilerini örnek

göstererek “Onlara pek çok kitap tavsiye ederdim. Hiç şüpheniz olmasın ki, ertesi günü kitaplar çocukların ellerindeydi” (Tozlu, 2011, 70).

Çalışanları çok severdi. Bir arkadaşımız için şunu söyledi: ‘Bir kitap verdim, incele sonra konuşalım dedim. Ertesi sabah geldi, inceledim dedi. Bütün gecesini bu kitaba ayırmış, incelemiş gelmiş. İşte ilim sevgisi böyle olacak. İnsanda ilim derdi olacak’. Yine aynı arkadaş için, verdiği başka işi bir gecede yapmasından dolayı övgü ile söz etti. O arkadaş şu an birkaç yıldır profesör olarak görev yapmaktadır.

O çalışanlara, işi başarı ile yapanlara, gayret edenlere teşekkür eder, tebrik eder, ödüllendirirdi (Yıldız, 2011, 196). Bu öğrencilerini motive eder, daha çok çalışmaya sevk ederdi. Birçok kez ALES, yabancı dil, yüksek lisans, doktora, yurt dışı gibi sınavları kazanan arkadaşları tebrik etmişti. Bir arkadaşımızı iki farklı hocanın övmesinden son derece memnun olmuş ve bunu öğrencisine söylemişti. Yüksek lisans dersleri sınavlarında güzel cevaplar, kâğıt verilmesinden son derece memnun olurdu. Bir arkadaşımızın cevap kâğıdını beğenmiş “Alan dışından geldi ama alanı kavradı, ne güzel cevaplar vermiş” diyerek öğrencisine dolaylı haber göndermiş ve teşvik etmişti. Bir arkadaşımız sınavda 21 sayfa yazmış, hocamız “yeter artık” deyip sınav cevap kâğıtlarını almıştı. Bu arkadaşımız bugün Anadolu’da bir üniversitenin eğitim fakültesinde dekan olarak görev yapmaktadır.

3.1.8. Affetme

Bir öğrenci bir seferinde okulda eğitimle ilgili bir hata yapmıştı. Bunun sonunda soruşturma açıldı ve yargı yolu söz konusu oldu. Necmettin Hoca şunu söyledi: “Bana karşı işlediği hatayı affederim ama Devlete karşı işlediği hata ne olacak? Bu affedilmez!”.

3.1.9. Sabır

Bir gönül insanı olan Tozlu Hocanın az bilinen yönlerinden biri sabırlı oluşudur. Kendisi doktora tezi için şunları anlatmıştı: “Doktora tezimi çok ciddi biçimde çalıştım, onlarca-yüzlerce kaynak okudum, taradım. Tezimi bitirdim ve hocama getirip teslim ettim. Hocam iyi dedi, tebrik etti ve kitaplığının bir rafına yerleştirdi. Benim tezim yaklaşık üç ay hiç açılmadan orada bekledi. Ben sabrettim, hocamın bir bildiği vardır dedim. Sonra hocam çağırdı ve savunmamı yaptım, doktoramı bitirdim”. Bu arada bize de ders verirdi: “Siz olsanız sabretmezsiniz. Biz az zaman geçirse hemen geliyorsunuz”.

3.1.10. Sınavlara Çalışma

O kendi doçentlik sınavı için şunları anlatmıştı: “Doçentlik sınavına çok sıkı çalıştım. Bütün gece çalışıyor, sabah beşte yatıyor, yedi gibi kalkıyor işe gidiyordum. Günler böyle geçti. Sınava gittim, hocalar önce basit sorular sordu, cevapladım. Sınav kolay geçiyordu. Bir hocaya sıra geldi, başladı ciddi, zor sorular sormaya. Ben cevapladım, o sordu. Böyle herhalde iki saat ya da daha fazla sürmüştür. Beni epey zorlarsa da bütün sorularını cevapladım ve doçentlik sınavını geçtim”. Bize

dersi şu idi: “Çok okuyacaksınız, çok çalışacaksınız, alanınıza hâkim olacaksınız. Her soruya, sınava hazır olacaksınız”.

3.1.11. Bilinçli Olma

Komple teoriler üzerinde duran Tozlu Hoca, toplum içindeki planlara, toplum mühendislerinin projelerine dikkat etmemizi isterdi. 29 Aralık 1969’da başlayan öğrenci hareketlerinden anılarında da söz eder (Tozlu, 2011, 59). Bir gün şöyle bir hatırasını paylaşmıştı: “12 Eylül öncesinde öğrencilik yıllarımızda biz de mücadele ettik. Çoğu zaman fikir mücadelemiz bazen fiziksel de olabiliyordu. Fizikî mücadeleler şiddetli, tehlikeli, bazen de ağır yaralanmalara, ölümlere kadar gidebiliyordu. Olayı, bir arkadaşım nakletmişti: Genel tabirle sağcı ve solcular olarak nitelenen iki gurupta toplanmıştı öğrenciler. Bizler sağcı guruptandık. Solcularla Hukuk Fakültesi önündeki durakta karşılaştık. Görünen, kavga etmeyecektik. Çünkü bir gün önce şiddetli bir kavgaya tutuşmuş, birbirimizi epeyce yaralamıştık. Onlar Cebeci'den Kurtuluş’a doğru, bizler de aksi istikametten yürüyorduk. Durağa gelince, birbirimizi görmeyiverip geçecektik. Tam geçiş sırasında bizim gruptan biri silahını çıkarıp ateşledi. Diğer gurup karıştı, vurulduk diye bağıarak üzerimize saldırdı. Korkunç bir boğuşma oldu. Nihayet polis geldi. Müdahale etti. Toplayıp karakola götürdü. Her tarafımız kan içinde. İfade veriyoruz. Yüzümü ellerimle silip ifade alan komişere baktım ve hayretler içinde kaldım: Bu zat, silahını çekip ateşleyen kişiydi. Demek ki devlet içinde de farklı yapılanmalar var, kurgular var, dikkat edin oyunlara gelmeyin”.

3.1.12. İleri Görüşlülüğü

İlim aşığı Tozlu Hoca bir gün bir yazı getirdi ve temize çekmemizi istedi. Başlığa baktım: “Gümüşhane Üniversitesi”. Yazıda Gümüşhane insanının mertliği, I. Dünya Savaşı, Kurtuluş Savaşı gibi savaşlarda gözünü kırpmadan canını feda ettiği, coğrafya, sosyal, ekonomik, kültürel ve başka nedenlerle üniversite kurulması gerektiği yazıyordu. Yazılanlar o gün için belki hayal gibi bir şeydi. Gün geldi 2008 yılında Gümüşhane’de üniversite kuruldu. O 10-15 sene öncesinden bu günü görmüştü ve önermişti. Tozlu Hocayı bir kez daha tebrik ettik. Vizyoner liderlik özellikleri olan, yolu görmek, yolda yürümek ve yol olmayı uyguladığı görülmektedir (Cemaloğlu, 2013, 155).

Bir ara Van’da ‘Van canavarı’ söylentisi çıktı. Gündeme geldi, görüldü, görünmedi diye. Hoca ‘Gölde canavar filan yoktur, olsa olsa denizaltı olur, araştırma yapıyordur, onu görmüşlerdir’ derdi. Van Gölü’nün altında maden yataklarından sık sık söz edilirdi. Necmettin hoca bu araştırmaların yabancılar tarafından yapılabilir olmasından endişe duyardı. Türk Maden Teknik Arama Kurumu tarafından yapılmasını isterdi. Canavar olmaması konusu Necmettin hocayı haklı çıkardı. İkinci konuyu ise zaman gösterecek.

Kosova ile ilgili bir makale hazırlamış, Türkiye’de indeksli bir dergiye göndermişim. Yayın politikalarına uymadığı gerekçesi ile kabul edilmedi. Necmettin Hocaya durumu anlattım. Hoca “Bu yanlış, ben Amerika’da iken, Polonya’da yaşayan bir toplumla ilgili makale saygın bir dergide yayınlanmıştı. Türkiye’deki dergi bu işi bilmiyor. Başka yere gönder, yayınlarlar” dedi. Ben de

öyle yaptım, makale yayınlandı. Makalemi yayınlamayan indeksli derginin beş yıl geçtikten sonra benim makale formatımdaki makaleleri yayınlamaya başladığını gördüm. Tozlu Hocayı beş yıl geriden takip ediyorlardı!

3.1.13. Hak Konusu -Ders Ücreti

Van'da fakültede, bölümde öğretim üyesi az, dersler ise çok fazla idi. Uygulama derslerine araştırma görevlileri öğretim üyesi gözetiminde girebiliyordu. Bu ve buna benzer ders girme durumlarında Necmettin hoca hemen şunu söylerdi: “Kim, kaç saat derse girdi ise, ders ücretlerini ödeyin, ödeyelim, bir kuruluşları kalmassın”.

Dergi makaleleri için hakemlik yapanlara ücret ödenmesi gerektiğini ifade etmişti. Batı'da bu işlerin bu şekilde yürüdüğünü belirtmişti.

Bir çalışmada bir arkadaşın İngilizce destek almıştı. O çalışmaya o arkadaşın adını yazmıştı ya da önsözde arkadaşın katkısını belirterek teşekkür etmişti. Bunu diğer kitaplarında, çalışmalarında görmek mümkündür. Tozlu Hoca hakkı olana hakkını vermekte mahirdi.

3.1.14. Öğrencisine Değer Verme

29 Aralık 1994 tarihinde saat 15.30 civarında kötü hava koşulları nedeniyle bir uçak tepeye/ dağa çarparak parçalandı. İçindeki 76 kişiden 57 si öldü, 19 kişi yaralı kurtuldu. O gün, o saatlerde fakültede idik ve hava kapalı idi, bir anda bu hal daha da yoğunlaştı. Miraç kandili idi. ‘Güm’ diye şehirden bir ses geldi, ne olduğunu anlayamadık. İlerleyen saatlerde kazayı öğrendik. Necmettin Hoca ile o akşam görüştüğümüzde son derece üzgün ve sıkıntılı idi. ‘İlyas Türetken’in acaba durumu nasıl?’ diye soruyor, ‘İnşaallah kurtulmuştur’ diye dua ediyordu. İlyas Hoca, Hocanın çok sevdiği ve değer verdiği bir öğrencisi/ öğretim üyesi idi. Spor Akademisinde karate do sorumlusu idi. Nevşehir’de yapılan müsabakalardan dönerken Ankara’dan uçağa binmişti. İlyas Hoca’nın eşi ve çocukları vardı. İlerleyen saatlerde maalesef ölüm haberi geldi. Hepimiz üzüldük. Tozlu Hoca kendi evladını kaybetmiş gibi üzüldü. İlerleyen günlerde Üniversite Spor Salonuna ‘İlyas Türetken Spor Salonu’ adı verildi, ailesine maddi ve manevi destek olundu. Modern Karate Do adlı kitabı Üniversite tarafından basıldı. O’nun bir şiirinden dörtlük (Türetken, 2010):

*Mazlumları zalimlere
Âlimleri cahillere
Fakirleri zenginlere
Ezdiren ocağın batsın*

23 Ekim 2011’de Van’da deprem meydana geldi. Ailemle bu depremi yaşadım. Necmettin Hoca bizi aradı, geçmiş olsun dedi. Hal-hatır sordu, ihtiyacımızı sordu. O an su yoktu, kar eritip suyunu kullandığımızı söyleyince “Bunlar normal, tecrübe kazanıyorsun” diyerek teselli etti.

Bir arkadaşına doktora yaptığı Enstitüde mutemetlik görevi(!) verilmiş. Hocaya danışmış, “Kabul etme, idari personelin görevi akademik personele verilemez, hukuka aykırı” demiş. Hoca arkadaşımızı desteklemiş ve oradaki yetkililerin hoşuna gitmese de, arkadaşımız haklı çıkmış.

Bir öğretim üyesi şunu söyledi (Türkmen, 2017): “Şu yaşıma kadar, Hoca kadar kendi öğrencilerini seven, değer veren, koruyan, destekleyen bir hoca görmedim”. Bu çok değerli, takdir edici bir özellik. Tozlu Hoca her zaman öğrencilerine değer vermiş, arkasında durmuş, sonuna kadar onları savunmuştur.

3.1.15. İnsan Yetiştirme

Bir öğrencisinin gözünden (Taşdelen, 2017) “Tozlu Hoca'nın insan yetiştirme diye bir sorunu var. Bu insan, sanayi ve uzmanlık toplumunun gereksinimlerine cevap vermek için yetiştirilen bir insan değildir öncelikle; bir kültür ve medeniyet dairesinde, Türk ve İslam kültürünün değerleriyle yetişen ve olgunlaşan, ama aynı zamanda çağın gerçeklerine cevap verebilen bir insan tipidir. Bir bakıma Mevlana'nın, İkbâl'in, Mehmet Akif'in portresini çizdiği insan tipidir”.

Eğitime adanmış bir ömür olarak tanımlayabileceğimiz Tozlu Hoca insan yetiştirmiştir, binlerce öğrenci, yüzlerce akademisyen... Eğitimin her seviyesinde kaliteli eğitim verilmesini isterdi. Öğrencileri ile seviyeli, samimi ilişkiler kurmuş, onları daha ileriye, daha yukarıya ve yetkinliğe teşvik etmiştir (Tozlu, 2011, 64). YÖK Tez Merkezine girildiğinde onun 34 yüksek lisans yaptırdığı görülür. Jüri olarak ya da dolaylı katkı sağladığı yüzlerce tez, tez projesi vardır. Bu öğrencileri şu an Türkiye'nin dört yanında akademisyenlik, yöneticilik, eğitimcilik yapmaktadır. Onun dolaylı yetiştirdiği akademisyenlerin sayısı çok daha fazladır. O daima yeni hedefler gösterirdi: ‘Yeterli hocamız olsun, doktora açalım’. Doktorlu öğretim elamanı yetiştirmek her zaman ideali olmuştu. Bu ideali Van Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde son birkaç yıldır gerçekleştirdi.

3.1.16. Azimli Olma

Yıllar önce Yahya Akengin'in (2000) MEB yayımlarından da çıkan bir çocuk romanını okumuştum. Roman, bir çocuk ruhunda filizlenen öğrenme duygusunun nasıl büyüdüğünü anlatır. Mustafa adlı bir çocuğun, babasının onu okula göndermemesine rağmen azmedip öğretmen okulunu kazanıp bütün köye örnek olmasıdır. Mustafa adım adım, büyük emekle, çabayla, gayretle, azimle başarı merdivenlerini çıkararak en sonunda üniversitede profesör olur. Bu romanı okurken Mustafa'nın Necmettin Hoca olduğunu düşündüm. Belki Hoca değildi, bir başkasıydı ama ne fark ederdi. Necmettin Hoca'nın hayatı da bunun değişik bir biçimiydi... Çalışma, azim, gayret, yılmama onda tezahür eden temel değerlerdendi.

3.1.17. Görüşlerinden, Uygulamalarından, Öğütlerinden

Rahle-i tedrisinde binlerce talebe yetiştirmiş bir eğitimci olan Tozlu Hoca, bize bir “baba” gibi davranırdı. Ona göre her fert bir değerdir (Tozlu, 2011, 60). O'na “Necmettin Baba” denilse yeridir. Her zaman, her fırsatta bize hedef gösterir, idealler sunar, gelecekte karşılaşacağımız durumlara hazırlardı. Her yanına gidişimizde düşünce dünyamıza bir şeyler katarak dönerdik. Çalışmaya, okumaya, yazmaya, üretmeye doymazdı. İleri ki yıllarda çalışmalarını 3 ciltte toplanarak yayınlanmış, “Yılın fikir adamı” ödülünü almıştır. Sözlerinden hatırlayabildiklerim:

“Alanınızda iyi olun, en iyisi olun. Birinci olun, birinci olamıyorsanız ikinci olun, ikinci olamıyorsanız üçüncü olun. Sizi her yerden ararlar, bulurlar”.

“Yabancı dil öğrenin, yabancı dilin dört becerisini öğrenin. Bir dil öğrendi iseniz ikincisini öğrenin. Çok başarılı olursunuz. Yabancı ülkelerde akademik toplantılarda görüşlerinizi kendiniz anlatırsınız, tartışırsınız”.

“Hukuk nesnedir, güçlü bir silahtır, hukuku iyi öğrenmek gerekiyor. Hukuk doğru işletildikten sonra nice haksızlıkları engeller”.

“Çok çalışın, çalışarak ilerlersiniz, mesafeler katedersiniz”. “Öğretim elemanı rolünüzü iyi oynayın. Giyiminize, kuşamınıza dikkat edin, kaliteli olsun”.

“Eğitimde korku cumhuriyetini beslememek gerekir. Eğitimde yalnız sevginin sistemi, sevginin cumhuriyeti kurulmalıdır” (Tozlu, 2011, 55).

Bir arkadaşımız İngilizce öğrenmek için arabasını satmış İngiltere’ye gitmiş, belirli bir düzeye gelip dönmüştü. Bu fedakârlık Hocanın hoşuna gitmişti ve bu arkadaşı övmüş, takdir etmiş, örnek göstermişti.

Tozlu Hoca kendi öğretim elemanlarını çok severdi, kendi çocuğundan ayrı tutmazdı, bunu söylerdi. Bir gün birisi şöyle dedi: “Hocam bu arkadaşlardan bazıları hata ediyor ve hatada ısrar ediyor. Size söylemek istiyoruz ama sizin onları çok sevdiğinizi de biliyoruz”. O şu cevabı verdi: “Siz ne söyleyeceksiniz söyleyin. Benim onları sevmem adaletime engel değildir”.

O çevresindeki arkadaşların da durumlarını sorardı. Bir arkadaşımıza yüksek lisansa girip girmediğini sordu. Arkadaşımız, diğer arkadaşıyla birlikte birkaç kere sınava girdiklerini ve kazanamadıklarını (yanılmıyorsam 7 kez) söyleyince hocamız tepki vermişti. Durumu araştırmış, arkadaşların mağduriyetini gidermek için çaba harcamış, haksızlık yapanlara savaş açmış ve mücadele etmişti. Trabzon Erkek Öğretmen Okulu’nda haksız yere okuldan atılacak iki öğrenciyi savunmuş, bu savunma onların atılmalarına engel olmuştur (Tozlu, 2011, 63).

Tefekküre, teoriye çok önem veren Hoca, bilimin sadece anketle, ölçekle ortaya konulamayacağını, bu tür araştırmalarda sonuçların güvenilir olmayacağını, değişebileceğini, düşünmeye dayalı teoriden vazgeçilemeyeceğini söylerdi.

Anadolu’da imkân ve fırsat eşitliği nedeniyle kaybolan yeteneklerden söz ederdi. Onların hazine olduğunu, fırsat bulamadıkları için keşfedilemediği veya ilerletilemediğini anlatırdı. Kendi çevresinden örnekler verirdi. Benim çevremde de 150-200 türküyü bilen, bir divan yazar kişilerden bahsetmişim, o örnekleri onaylamıştı. Kendisi de çocukluğunda köy odasında büyük maharetler sergileyen Aslan Bey’den söz eder. “Aslan Bey, başlı başına bir ekoldü. Eğer okumuş olsaydı ya bir Muhsin Ertuğrul yahut Şarlo olurdu. Bu bakımdan bir toplumu eğitimsiz bırakmanın ne büyük bir günah ve suç olduğu açıktır” (Tozlu, 2011, 39).

Kendisinin de öğrenim gördüğü Yüksek Öğretmen Okullarının kaynağı öğretmen okulları idi. Öğretmen okulları genellikle fakir, ekonomik yönden sıkıntı çeken ailelerin çocukları seçerdi. Bu kanalın yükseköğretime açık tutuluşu, eğitim eşitliğinin hayata geçirilişini simgeler. Ancak bu okulda ilerleyen yıllarda kapatılmış olması onu şu tespite götürür: “Türkiye Cumhuriyeti ne zaman ki ekonomik, sosyal veya benzeri herhangi bir yönden yükselir, gelişir ve önemli ölçüde istikrara kavuşursa mutlaka engellenir” (Tozlu, 2011, 56).

Batıcılıkta bu gün yapılanları şu şekilde tasvir eder: “Batı bağımlılığı, bütün problemlerimizin pompalandığı ana kaynaktır. Bu, milleti içten vurmaz. Birbirine düşürme, içlerine kin ve düşmanlık tohumları atmaz. Bir milleti bir daha diriltmemek üzere öldürmenin en etkili ve kalıcı yolu, onu kültürel bir ölüme itmektir” (Tozlu, 2011, 61).

Yurt dışına göç eden yeteneklere sitem ederdi. ‘Beyin göçü’ nün ülkemizin en önemli kayıplarından olduğunu belirtirdi. ABD’de elitler eğitimi yapıldığını, ABD’yi beş bin zeki insanın yönettiğini ifade ederdi. Enderun mektebi (Akyüz, 2015, 94 vd.) üzerinde durur ve böyle bir eğitimin şu anda da gerekli olduğunu vurgular. “Deha’nın eğitimi Enderun’la kurumsallaşmıştır. Ne yazık ki bugün dâhilerimizi eğiten bir kurumdan yoksunuz. Dâhilerimizin her biri geleceğini başka ülkelerde aramak durumunda kalmaktadır” (Tozlu, 2011, 58). Kendisi Millî Eğitim Bakanlığı’nda görev alsa bu sorunu çözebileceğini belirtmiştir.

İcatçılık-yaratıcılık üzerinde durduğu konular arasında idi. Bu konuda kendi alanında çok fazla çalışma olmadığını, orijinal ve yaratıcı fikirlerin önemli olduğunu, ülkeleri ilerlettiğini belirtti. Benden Nuray Sungur’un Yaratıcılık (daha sonra Yaratıcı Düşünce) adlı eserini aldı. Bu konuda çalışmaları oldu ve yayımlandı.

Sempozyumlarda, kongrelerde, konferanslarda, seminerlerde sunum yapanları dikkatli dinler, not alır ve sunum bitince katkı sağlar, sorular sorardı. Türkiye I. Eğitim Felsefesi Kongresi’nde yaşlı bir tebliğciye katkı sağlamış ‘Sizin görüşünüz kapalı, ben oradan bir pencere açıyorum’ diyerek sunum yapana katkı sağlamış, o kişi de şaşırılmıştı.

1993’te yapılan 14. Milli Eğitim Şurası’na katılmış, katkı sağlamıştır.

Her zaman mesaj vermeyi severdi. 27.05.2003 yılında tezsiz yüksek lisans öğrencisine Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler kitabını imzalarken şunu yazmış: “Yeni bir dünyanın inşası için gayret, gayret...”.

Eflatun ile ilgili olarak şunu söylemişti: “O, kendi döneminin problemleri üzerinde düşünmüş, onları dile getirmiştir. Filozof bulunduğu çevreden bağımsız değildir”. Bu konuda hocası Hilmi Ziya Ülken’den ayrılır: “İnsanlık 2500 senedir neleri düşünmüşse Eflatun o problemlerin hepsini düşünmüştür” (Bolay, 2011, 505).

“İnsan bozuldu mu, onun elinin değdiği her şey bozulur” (Doğan, 2011, 183).

Akla ve bilime önem veren Tozlu Hoca tedbir almayı, sonra tevekkül etmeyi önerirdi. 1990'lı yıllarda doğu bölgesinde terör olayları artmıştı. Korkmamamızı söyledi ve ekledi: 'Kaderimizde bir Doğulu kardeşimizin kurşunu ile ölmek varsa, korkmaya gerek yok'.

Öğretmenliğin en güzel meslek olduğunu söylerdi. Milli ve manevi değerlerin verileceği bir meslek olarak görürdü. "Kaynağın başındasınız. Öğrencileriniz öğretmen adayı. Anlatın, işleyin, doldurun. Bundan daha iyi bir fırsat mı olur? Yarın adaylar öğretmen olacak, donanımlı olsunlar". Bu amaçlar Milli Eğitim Temel Kanunu'nda sıralanmıştır. Milli ve manevi değerlerine bağlı "İyi insan, iyi vatandaş, iyi meslek sahibi" yetiştirmektir (Akyüz, 2006, 107; Karaman Kepenekci, 2006, Karaman Kepenekci ve Taşkın, 2017, 83).

Bir semineri, konferansı, sempozyumu, kongreyi fırsat bilirdi. "İçinizdeki cevherleri saçın, istifade edilsin. Devletten bu kadar maaş aldınız, karşılığını verin" derdi.

İstanbul'da Avrupa Birliği toplantısına katılmıştı, misafir olarak ben de vardım. AB değerlerinin olumlu yanlarını, eksiklerini ortaya koydu. AB'nin yanlış uygulamalarından örnek verdi. AB'nin adaletli bir düzen kurmadığından söz etti. Türk tarihinde, kendi kültürümüzde çok güzel örnekler olduğunu ve bunlardan yararlanılması gerektiğini açıkladı.

Bir arkadaşımızı şu yönü ile övmüştü: 'Çok yakışıklı bir öğretim elemanımız. Bu güne kadar bir öğrenci ile bir öğretim elemanı ile hiç olumsuzluk, bir terbiye dışı olay yaşamadı, adı çıkmadı. Helal olsun'. Bu arkadaşımız şu an Erzurum'da görev yapmaktadır.

Necmettin hoca eleştirilmekten rahatsız olmazdı, özellikle eserlerinin, çalışmalarının objektif eleştirilmesinden son derece memnun olurdu. Ancak haksız olan eleştiri, yıkıcı olan eleştiriden doğal olarak hoşlanmazdı. Bir öğrencisinin ikinci türden eleştirisine son derece kızmış ve üzülmüştü. Öğrenci O'nu telefonla aradığında bunu yüzüne söylemişti.

SONUÇ

Necmettin Hoca hayatını eğitime adanmış bir münevverdir, ilim insanıdır. *Kötülüğün önünü kesmeye çalışmış, iyilikler üretmiştir* (Tozlu, 2011, 64). Necmettin Hocanın yaşamında eğitimcilik, öğretmenlik, öğretim üyeliği değerleri ilmek ilmek, nakış nakış yer almıştır. Eğitim, öğretim, çalışma, adalet, objektiflik, okuma, suçtan uzak olma, kanunlara uyma, sabır, sınav, ileriye görme, özlük haklarına uyma, öğretmenin babalık rolü, insan yetiştirme, model olma, öğüt verme gibi değer ve değer konuları önemli yer tutmuştur.

Tozlu Hoca Eğitim Felsefe Kongreleri yoluyla bilime/ alana katkı sağlamıştır. Derslerini ciddi şekilde hakkını vererek yapması önemlidir. Aynı şekilde öğrenci sorumluluklarından olan ders çalışmayı her zaman teşvik etmiştir. Çalışmayan öğrenciyi uyarmış, güdülemiştir. Derse çalışan öğrencileri takdir etmiş, ödüllendirmiştir. Öğretmen-öğrenci, öğretmen- öğretmen ilişkilerinde adalet değerini benimsemiştir. Öğrencilere objektif/ tarafsız yaklaşmıştır. Türk Eğitim Sistemi'nde ihtiyaç duyulan bölümleri ve programları açmıştır. Bunlardan biri olan Eğitim Yönetimi anabilim

dalı ve Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi programıdır. Bu programdan çok başarılı öğrenciler mezun olmuş, yurdun dört bir yanında çeşitli kademelerde görev almışlardır. Türkiye’de yeni bir bilim dalı olan Eğitim Hukukuna 1990’lı yıllarda dikkat çekmiş ve önem vermiştir. Bu ders 2018 yılında seçmeli meslek bilgisi dersi olarak programlarda yer almıştır.

Necmettin Hoca yaşam boyu öğrenmeyi bir ilke haline getirmiş, kendini sürekli geliştirmiştir. Kendi de girdiği sınavlara çok çalışmış, azimle başarılı olmuştur. Tez canlı görünmekle birlikte sabırla gayret etmiştir. Üniversitelerde eğitim-öğretim-bilim-sanat-kültür çalışmaları önermiş, yasa dışı olaylara karışılmamasını istemiştir. Öğrenci, öğretim elemanı haklarına riayet etmiştir. Öğrencileri karşılıksız sevmesi, haklı olanların yanında yer alması, haksızlara gerçeği söylemesi onun değerlerindedir.

Kaliteli insan yetiştirme davasını benimsemiş, öğrencilerine hedefler göstermiş, hep ileriye güdülemiştir. Kaliteli öğretim elemanı yetiştirmeyi de görev addetmiştir. Yabancı dil öğrenilmesini, kendi tarihimizi çok iyi bilmeyi, düşünce eğitimini ısrarla istemiştir. İcatçı-yaratıcı düşünmeye önem vermiştir. Türkiye ve dünya siyasetini, gelişmelerini iyi bilme, okuma, anlama ve yorumlamayı dilemiştir. Batı dünyasının yanlışlarını ortaya koymuş, eleştirmiş ancak doğruları konusunda hakkı da teslim etmiştir. Türkiye’den giden beyin göçüne karşı olmuş, bu konuda seçkinler eğitimini savunmuştur. İmkân ve fırsat eşitliğinin sağlanmasını, aksi takdirde nice dehaların yok olmasına üzüldüğünü belirtmiştir. İyi bir dinleyici olmuş, ders, konferans, sempozyumları titizlikle takip etmiştir. Önce akıl ve bilime, sonra tevekküle önem vermiştir. Eleştiriye açık, yıkıcı eleştiriye ise karşı olmuştur. Öğretmenliğin kutsal bir meslek olduğunu belirtmiş, alınan maaşın hak edilmesini istemiştir. Eğitimcilerin öğrencilerini taciz davranışlarına şiddetle karşı çıkmıştır. Türk Eğitim Sistemi’nde ortaöğretimde öğrenci başarısını değerlendirme ve yükseköğretime geçişte bir model önerisi sunmuş, öğrenci seçme sınavlarının daha adaletli olmasını önermiştir. Mevcut üniversitelerin yetmediğini, yeni üniversitelerin kaliteden taviz vermeden açılması gerektiğini belirtmiştir.

Tozlu Hoca eğitim ve öğretimde dini, milli, yerli ve evrensel değerleri yaşamış ve yaşatmaya çalışmıştır. Bu çalışma merhum Tozlu Hocaya adanmıştır ve onun emeklerinin, çabalarının bir meyvesi olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Açar, H.R., (Editör), (1995). Türkiye I. Eğitim Felsefesi Kongresi, 5-8 Ekim 1994. Van: YYÜ Eğitim Fakültesi Yayınları.

Açar, H.R., (Editör), (1997). *Türkiye 2. Eğitim Felsefesi Kongresi, 23-26 Ekim 1996*. Van: YYÜ Eğitim Fakültesi Yayınları.

Akyüz, E. (2006). Eğitimin Hukuki Temelleri. *Eğitim Bilimine Giriş*. (Edt: Ş.Ş. Erçetin-N. Tozlu), Ankara: Hegem Yayınları, ss. 65-112.

- Akyüz, Y. (2015). *Türk Eğitim Tarihi, M.Ö. 1000- M.S. 2015*, 27. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Akengin, Y. (2009). *Özlem Yokuşları*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Bolay, S.H. (2011). Hilmi Ziya Ülkenden Bazı Hatıralar. *Eğitimden Felsefeye Necmettin Tozlu Armağanı*. (Editörler: V.Taşdelen, A. Yayla ve A. Karaca). Van: YYÜ Yayınları. ss. 491-507.
- Cemaloğlu, N. (2013). Liderlik. *Eğitim Yönetiminde Kuram ve Uygulama*. (Ed. Servet Özdemir). Ankara: PegemA Yayınları, ss.131-184.
- Demir, Ö. ve Acar, M. (1992). *Sosyal Bilimler Sözlüğü*. İstanbul: Ağaç Yayınları.
- Güngör, E. (1998). *Değerler Psikolojisi Üzerine Araştırmalar*. İstanbul: Ötüken Yayınları.
- İzzetbegoviç, A. (1993). *Doğu ve Batı Arasında İslam*. İstanbul: Nehir Yayınları
- Karabacak, N. (2016). Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Değerleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Karaman Kepenekci, Y. (2006). Türkiye’de Eğitim Hukuku. *Türkiye’de Eğitim Bilimleri: Bir Bilanço Denemesi*. (Edt.M. Hesapçıoğlu ve A. Durmuş). Ankara: Nobel Yayıncılık, s. 297-311.
- Karaman Kepenekci, Y. ve Taşkın, P. (2017). *Eğitim Hukuku*. Ankara: Siyasal
- Özcan, İ. (2013). Ölümünün 1.yılında aykırı Müslüman Roger Garaudy. Yeni Şafak, 4 Temmuz 2013. <http://www.yenisafak.com/hayat/olumunun-1-yilinda-aykiri-musluman-roger-garaudy-537491>, Erişim: 18.12.2017.
- Taşdelen, V. Vd. (2011). *Eğitimden Felsefeye Necmettin Tozlu Armağanı*. Van: YYÜ Yayınları. ss. 11-20.
- Taşdelen, V. (2017). 27.11.2017, 22.12.2017, 8-10 Ocak 2018 tarihli elektronik postalar.
- Topçu, N. (2011). *Türkiye’nin Maarif Davası*. İstanbul: Dergah Yayınları
- <https://www.goodreads.com/book/show/20538330-t-rkiye-nin-maarif-d-vas>, erişim: 18.12.2017
- Tozlu, N. (2011). Bir Varmış Bir Yokmuş. *Eğitimden Felsefeye Necmettin Tozlu Armağanı*. (Editörler: V.Taşdelen, A. Yayla ve A. Karaca). Van: YYÜ Yayınları. ss. 23-82.
- Tozlu, N. (2014). *Eğitimden Felsefeye-2 Eğitim ve Eğitim Felsefesi Üzerine Düşünceler*. Erzurum: Bayburt Üniversitesi.
- Tozlu, N. (1995). *Türkiye I. Eğitim Felsefesi Kongresi, 5-8 Ekim 1994*. Van: YYÜ Eğitim Fakültesi Yayınları.

Tozlu, N. ve Topsakal, C. (2007). “Avrupa Birliği’ne Uyum Çerçevesinde Değerler Eğitimi”. Değerler ve Eğitimi Uluslararası Sempozyumu, 26-28 Kasım 2004, İstanbul. *Değerler ve Eğitimi*, Editörler: Doç. Dr. Recep Kaymakcan, Dr. Seyfi Kenan, Prof. Dr. Hayati Hökelekli, Dr. Şeyma Arslan, Mahmut Zen, DEM Yayınları, İstanbul, ss. 177-202.

Türetken, T. (2010). Ocağın Batsın.

<https://ilyasturetken.blogspot.com.tr/2010/12/ocagn-batsn.html#more>,

erişim: 18.12.2017.

Türkmen, A. (2017). Necmettin Tozlu Üzerine 21.05.2017 tarihli mülakat,

Yıldız, R. (2011). İçtenlik ve Ciddiyetin Birleştiği Yönetim. *Eğitimden Felsefeye Necmettin Tozlu Armağanı*. (Editörler: V. Taşdelen, A. Yayla ve A. Karaca). Van: YYÜ Yayınları. ss. 195-197.

Yılmaz, M.F. (2011). Felsefe ve Edebiyat. *Eğitimden Felsefeye Necmettin Tozlu Armağanı*. (Editörler: V. Taşdelen, A. Yayla ve A. Karaca). Van: YYÜ Yayınları. ss. 385-404.

İnternet Kaynakları:

<https://www.bayburtmedya.com/felsefe-profesoru-necmettin-tozlu-bayburtta-topraga-verildi/79198/>, Erişim: 22.10.2022

<https://www.sozunenguzeli.com/guzel-sozler/necip-fazil-kisakurek-sozleri/.html> Erişim: 22.01.2018.

<https://www.neoldu.com/en-guzel-sezai-karakoc-sozleri-sezai-karakoc-siirleri-10715h.htm> Erişim: 22.01.2018.

<http://kelimehaznem.blogspot.com.tr/p/mumtaz-turhan-sozleri.html> Erişim: 22.01.2018.

<https://1000kitap.com/yazar/Erol-Gungor/alintilari/> Erişim: 22.01.2018.

<https://www.neguzelsozler.com/ozlu-sozler/seyyid-ahmet-arvasi-sozleri.html> Erişim: 22.01.2018.

<https://www.turkcenindirilisi.com/edebiyat/hatira-aninesir-turleri-duz-yazi-turleri-edebi-turler-h98493.html>, Erişim: 22.10.2022.